

15.01.2024
ה' שבט, תשפ"ד

לכל מאן דבעי,

א.ג.נ.,

הנדון: סקירת מצב לימודי יהדות, ציונות ומסורת בחינוך הממלכתי בישראל לאור אירועי ה-7.10

שלום רב,

ארגון מאירים הינו ארגון המייצג הורים לילדים בחינוך הממלכתי המבקשים להחזיר למערכת החינוך את לימודי המסורת, היהדות והציונות על מנת שילדינו יגדלו עם שורש חזק המחבר אותם לעם ישראל ולארץ ישראל.

בשנים האחרונות חלה ירידה משמעותית בלימודי התנ"ך וההיסטוריה בכלל וההיסטוריה של עם ישראל בפרט, בחינוך הממלכתי, עד כדי מחיקה מוחלטת של שיעורים אלה.

אנו סבורים שלדבר השפעה מכרעת על ילדינו וחיבורם לעם ישראל ומולדתו.

בימים האחרונים ערכנו סקר בקרב 500 הורים לילדים בחינוך הממלכתי ובקרב 500 מורים בחינוך הממלכתי בנושא לאחר אירוע השבת השחורה, 7.10.23 ("סקירת מצב לימודי יהדות, ציונות ומסורת בחינוך הממלכתי בישראל לאור אירועי ה-7.10").

הסקר מצורף ותוצאותיו מדברות בעד עצמן- רוב מובהק של ההורים והמורים בישראל בחינוך הממלכתי סבורים כי קיים צורך להוסיף לתוכניות הלימודים שיעורים נוספים בנושאי מורשת העם היהודי, שהחיבור לעם ולארץ אינו עובר לדור ההמשך וכי השיח השלילי סביב לימודי היהדות והמורשת משפיעים על מערכת החינוך ואף מובילים למחיקת הזהות היהודית של התלמידים.

הנושא חשוב לעתיד מדינתנו היהודית היחידה.

המלצותינו לשינוי המצב כתובות וברורות, אנא התייחסותך.

עו"ד רוני ססובר, יו"ר מאירים.

בתודה ובכבוד,

דורית יצחק, מנכ"לית מאירים
דוא"ל: meirimmasort@gmail.com
נייד: 054-5443268

דו"ח הרוח היהודית – ינואר 2024

סקירת מצב לימודי יהדות, ציונות ומסורת בחינוך הממלכתי בישראל

לאור אירועי ה-7.10

הקדמה:

מכון המחקר "מאגר מוחות", בניהולו של פרופ' יצחק כץ, ערך בימים האחרונים סקר מיוחד בקרב הורים ומורים בחינוך הממלכתי בכל רחבי הארץ. הסקר נערך בקרב מדגם מייצג של 500 מורים בחינוך הממלכתי ו-500 הורים לילדים הלומדים בחינוך הממלכתי. הסקר ביקש לבדוק את עמדות והעדפות ההורים והמורים ביחס לחינוך בנושאים של מורשת העם היהודי – בעקבות מלחמת "חרבות ברזל" ואירועי ה-7.10.

עיקרי תוצאות הסקר:

ישנה תמימות דעים בין רוב מובהק של ההורים והמורים בישראל בחינוך הממלכתי כי בעקבות אירועי ה-7.10 קיים צורך להוסיף לתוכניות הלימודים שיעורים נוספים בנושאי מורשת העם היהודי. מרבית ההורים והמורים מחוברים בעצמם למורשת העם היהודי – אך חיבור זה אינו עובר לדור ההמשך שאינו מחובר למורשת, להיסטוריה ולידע החשוב בנושא. בנוסף, קיימת הסכמה בין ההורים למורים כי השיח השלילי סביב לימודי היהדות והמורשת משפיעים על מערכת החינוך ואף מובילים למחיקת הזהות היהודית של התלמידים.

תוצאות הסקר בקרב המורים בחינוך הממלכתי בישראל:

- 80% מהמורים לא חושבים שתוכנית הלימודים הקיימת כיום במערכת החינוך נותנת מענה ראוי בנושאי מורשת העם היהודי
- רוב מובהק של המורים (85%) חושבים שצריך להכיר וללמוד יותר על מורשת העם היהודי בעקבות המלחמה הנוכחית
- רוב מובהק של המורים (83%) חושבים שבית הספר בו הם מלמדים צריך ללמד יותר על מורשת העם היהודי
- רוב גדול של 79% מהמורים מרגישים חיבור למורשת העם היהודי
- לעומת זאת לדעת המורים רק 25% מהתלמידים מחוברים אליה
- רק 20% מהמורים חושבים שתוכנית הלימודים הקיימת במערכת החינוך מספקת מענה ראוי בנושאי מורשת העם היהודי
- קרוב למחצית מהמורים היו מוסיפים שיעורים בנושאי מורשת הגבורה של העם היהודי, תרבות, מנהגים, חגים ומסורת יהודית
- 68% מהמורים חושבים בצורה זו או אחרת שהפחד מכפייה דתית מוביל את מערכת החינוך למחיקת הזהות היהודית של התלמידים

- 75% מהמורים חושבים בצורה זו או אחרת שהשיח השלילי סביב לימודי היהדות והמורשת וההדתה משפיעים על מערכת החינוך וגורמים לתלמידים להתרחק מנושאים אלה

תוצאות הסקר בקרב ההורים בחינוך הממלכתי בישראל:

- 66% מההורים מרגישים מחוברים לשורשים ולזהות הציונית-יהודית שלהם, לעומת זאת הם חושבים שרק 32% מילדיהם חשים כך
- 80% מההורים חושבים שבעקבות אירועי המלחמה וה-7.10 יש צורך להכיר וללמוד יותר על מורשת העם היהודי
- רק 27% מההורים חושבים שמערכת החינוך מספקת מענה ראוי בנושאי מורשת העם היהודי
- רק 41% מההורים משוכנעים שהם מודעים לתוכניות הלימוד בבתי הספר של ילדיהם
- 40% מההורים היו שמחים להוסיף לתכני מערכת החינוך הממלכתית שיעורי היסטוריה, תולדות הציונות, מורשת הגבורה של העם היהודי, תרבות, מנהגים, חגים ומסורת,
- למרות הפערים בידע – 61% מההורים לא משלימים לילדיהם חומר בנושאי יהדות ומורשת וסומכים על בתי הספר
- 59% מההורים חושבים בצורה זו או אחרת שהפחד מכפייה דתית מוביל את מערכת החינוך למחיקת הזהות היהודית של התלמידים
- 71% מההורים חושבים בצורה זו או אחרת שהשיח השלילי סביב לימודי היהדות והמורשת וההדתה משפיעים על מערכת החינוך וגורמים לתלמידים להתרחק מנושאים אלה

סיכום נתוני הסקר:

ישנו ניסיון תקשורתי לטעון כי חינוך ממלכתי הינו חינוך חילוני, שאין בו כל קשר או זכר ליהדות ומסורת, בעוד שתוצאות הסקר מוכיחות כי בחברה הישראלית ישנו מיעוט בלבד המתנגד למורשת, ציונות ומסורת. רוב החברה הישראלית, חש מחובר לזהות למסורת ולמורשת. רוב זה מעונין כי ילדיו יתחנכו על בסיס שורשים וידע מורשתי ומסורתי. ללא כל קשר לשמירת מצוות.

חיבור זה התחדד עוד יותר לאור אירועי ה-7.10 שחיזקו את הצורך והרצון של הורים ומורים להעניק לילדים חינוך וערכים הקשורים למורשת העם היהודי.

יודגש כי אין להסתפק בכותרות של תוכניות רשמיות של משרד החינוך שכן ישנו פער בין חוק חינוך ממלכתי והנחיות משרד החינוך, לבין היישום היום-יומי במסגרת כיתות הלימוד, ספרי הלימוד, תוכניות העשרה, טקסים רשמיים של בית הספר וטיולים. כל המעטפת הזו אמורה לייצר היכרות, וחיבור עם הערכים והתוכן, ולבסס זהות לאומית יהודית-ישראלית.

המלצה לפעולות לביצוע לשינוי המצב הקיים:

1. לאור ממצאי "דו"ח מאירים" מומלץ על הקמת ועדה פדגוגית שתבחן את חומרי הלימוד, בהשוואה לחומרים לפני עשור או שניים, ותעסוק בין השאר בשאלה: האם יש צמצום של ערכי יהדות לאומיות ומורשת?

על פי מחקרים אקדמיים שיש ברשותנו, ישנם ערכים שבאופן גורף הוצאו מתוך לימודי ההיסטוריה והאזרחות, כמו לאומיות וציונות. ערכים כמו אהבת המולדת, הקרבה למען המדינה, מורשת וחגי ישראל- הולכים ונעלמים.

2. יש להורות על הקמת מנגנון בקרה ואכיפה ליישום ההמלצות שיאפשר להורים לעדכן ולידע את הנהלת משרד החינוך כאשר בית הספר אינו פועל לפי חוק חינוך חובה בישראל, מלמד תכנים שאינם מתאימים או לחילופין מחסיר ומוריד ממה שנדרש מטעם המשרד. כך לדוגמה שיעורי תנ"ך, שנקבעו על ידי השר כחובה במערכת, אך בפועל ישנם בתי ספר רבים שאינם מיישמים הנחיה זו. לצד מערכת זו של עדכון, יש לנהל מנגנון אכיפה יעיל.

3. יש לייצר מנגנון שקיפות בית-ספרי ליידוע הורים על התוכניות החינוכיות הנלמדות בבית הספר. אין ספק כי משרד החינוך, כארגון ממשלתי, דוגל בערכים ושם כמטרה עליונה את חינוך תלמידי ישראל למורשת ישראל - אך אנו מזהים כשלים במעבר בשרשרת הניהול עד לכיתות. מומלץ להפעיל מנגנון שמעודד את המנהלים לעדכן ולשתף את ההורים בתוכניות שנכנסות לבתי הספר ובתוכניות שבוחר בית הספר ללמד ולהזמין את ההורים להכיר ולדעת מה נלמד.

4. שימת דגש בנושא השנתי אותו בוחר משרד החינוך לכלל בתי הספר בישראל בשנת הלימודים הבאה על "זהות מתוך שורשים", עם תוכניות לימוד ייחודיות הקשורות למורשת העם היהודי ותוך שימת דגש על השלמת פערים מהותיים שקיימים היום בכלל שכבות הגיל